

Kristýna Péčová / Socha, místo, vztah – Čechy v 80. letech 20. století

Posudek oponenta bakalářské práce

Úvodem tohoto posudku je třeba poznamenat, že předloženou práci charakterizuje potřebné zaujetí zvoleným tématem i důkladnost v jeho kritickém zpracování.

Ke kladům posuzované práce patří už poměrně rozsáhlá vstupní rozvaha o pojmech veřejného prostoru a také o kritériích politiky umění dané doby. Oba tyto vzájemně souvisící body prochází aktuálně širokou debatou a stále vyžadují důkladné revize. Je třeba hlavně kladně hodnotit, že autorka práce se vesměs vyhnula simplifikující polaritě oficiální-neoficiální, často fungující v povrchních popisech tvůrčí situace za minulého režimu. Autorka správně pojímá někdejší oficiální dokumenty týkající se této problematiky za deklarativní, a věnuje příslušnou pozornost hlavně praktické politice režimu i možnostem uplatnění soudobé tvorby. Distinkce pro veřejné prostranství je zřejmá – díla pro veřejné prostranství vybavená silně ideovým kontextem, v tradici 19. století, první republiky (a v pokračování i po pádu komunistického režimu), mají status pomníku, zatímco „mantinely“ oficiální kulturní politiky počítaly v době normalizace, a tím spíše v 80. letech, s tradičně uznávanou dekorativní rolí umělecké tvorby, podporou estetického smyslu u širší veřejnosti.

Právě tyto standardy se naučila rostoucí měrou využívat nekonvenční soudobá tvorba, realizovaná flexibilně na okrajích veřejného prostoru, zejména v 80. letech. Kritérium toho, co ještě je a co už není veřejný prostor, a má být sankcionováno či tolerováno, se ovšem zřejmě poněkud liší z hlediska 80. let a hledisek aktuálních po pádu režimu; ta sotva mohou být plně aplikována na starší historickou situaci. Klíčovým fenoménem oné doby v daném kontextu byla „šedá zóna“, podobně jako v jiných sférách tehdejší kulturní scény. Šlo hlavně o jednorázové akce improvizované mimo prostor oficiálně vyhrazený umění.

Na okraj diskutované problematiky je třeba se tu zmínit o pragmatismu politiky umění minulého režimu. Jednak šlo o kádrování osob, takže zatímco prominenti spjatí se 60. lety, resp. s obdobím 1968-1969 byli pro veřejné uplatnění v ČSSR tzv. na indexu, vůči mladším výtvarníkům byl režim pragmaticky otevřenější. (Praktická distinkce měla podobu Svazu a Fondu výtvarníků: členy Svazu byly jen politicky přijatelné osoby, zatímco osoby s členstvím ve Fondu měly licenci ke svému komerčnímu uplatnění.) Jednak existovaly určité pohyblivé hranice, dané situací a místem, resp. osobami odpovědnými za souhlas k té které veřejnosti přístupné akci s uplatněním soudobé tvorby.

Autorka si z projevů a akcí nekonvenční tvorby v prostoru příhodně zvolila nejkomplexnější příklad Malostranských dvorků a doprovodila jej medailony řady protagonistů této akce s trvalými realizacemi ve veřejném prostoru v běžném slova smyslu. (Existovala ovšem i jiná ambice k expanzi nekonvenční tvorby do veřejného prostoru, vedená odlišným, a ve smyslu touto prací diskutovaného pojmu nepominutelným konceptem „politizujícího“ chápání veřejného prostoru, jako byly aktivity Jiřího Sozanského a spol.)

Tyto mé poznámky z pozice účastníka někdejšího dění mají spíše doplnit než zpochybnit linii úvah posuzované práce; jsou spíše podnětem k diskusi v rámci obhajoby.

Posuzovanou práci pokládám z výše uvedených důvodů za velmi záslužnou a navrhuji její hodnocení: výborně.

prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., v Praze 3. 9. 2016